

טבל ותרומה - תנאי היא, דתניא: מאכילין אותו טבל, ואין מאכילין אותו תרומה. בן תימא אומר: תרומה ולא טבל. אמר רבה: היכא דאפשר בחולין - דכולי עלמא לא פליגי דמתקנינן ליה ומספינן ליה. כי פליגי - בדלא אפשר בחולין, מר סבר: טבל חמור, ומר סבר: תרומה חמורה, מר סבר: טבל חמור, אבל תרומה - חזיא לכהן. ומר סבר: תרומה חמורה, אבל טבל - אפשר לתקוניה.

בשר בשבת שוחטין לו ואין נותנים לו נבילה ואע"ג לאיסור שחיטה בשבת חמור טפי מאכילת נבילה מ"מ בשחיטה אינו עובר אלא איסור אחד משא"כ באכילת נבילה עובר הוא בלאו על כל כזית וכזית, ומבואר דהר"ן ס"ל דעדיף לעבור איסור אחד חמור ולא כמה איסורים קלים, ולדבריו הדק"ל דאמאי מאכילין אותו טבל ולא נפריש ונאכילנו ל"ט חולין וא' תרומה, וכתב דל"ל דהר"ן יפרש הסוגיא דלא כפרש"י אלא דהא דאמרין דלא"א בחולין פירושו דאין כאן זקי היודע להפריש תרו"מ.

[הרב חיים יוז'ק, שמועת חיים, יומא, חלק שני, סימן ל"ט]

ופרש"י דללא אפשר בחולין אלא אם כן אוכל כולו וקאמר מאכילין אותו טבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומתו להאכילו תרומה לעלמה וחולין לעלמן. ובספר תוספת יוס הכפורים תמה דמה סברא היא זו והלא כשאוכל טבל כמות שהוא חייב על כל כזית וכזית ואם יפריש ממנו תרומה הרי יאכל ל"ט זיתים של היתר ורק א' של איסור, וכתב דל"ל דכיון דאיסור תרומה חמיר טפי לא משגחינן במה שמרבה בכמות האיסור ומוטב שירבה בכמות באיסור קל ולא ילטרך לאכול איסור חמור. אלא דהבזיא דהר"ן כתב דחולה הכריך

רבי יהודה ורבי יוסי הוו קא אזלי באורחא, אחזיה בולמוס לרבי יהודה - קפחיה לרועה, אכליה לריפתא. אמר ליה רבי יוסי: קפחת את הרועה! כי מטו למתא אחזיה בולמוס לרבי יוסי, אהדרוהו בלגי וצעוי. אמר ליה רבי יהודה: אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה.

את נפשו וכן ק' מה השיב לו ר' יהודה ואתה קפחת את העיר כולה היאך יקרא זה קפוח הרי ברצון טוב הביאו ונתנו לו אבל יובן זה ע"פ מה שהבאתי במקום אחר (סי' הקדום) בשם הרמב"ן ברייתא שיש פלוגתא בזה דלח"ק רק ג' דברים עומדין בפני פקוח נפש ור"מ אומר אף הגזל ולפ"ז י"ל דגם רבי יהודה ור' יוסי פליגי בזה דר' יהודה ס"ל כת"ק דר"מ ובפרט שכפי הנראה מסוגיא דפסחים (דף י"א) ומסוגיא דסנהדרין (דף מ"ה) פשיטא להגמרא דסתם בר פלוגתא דר"מ הוא ר' יהודה וכן אפכא ע"ש וא"כ ר' יהודה לשיטתו אויל דס"ל דגזל אינו עומד בפני פ"נ רק הג' דברים ע"ז וג"ע וש"ד ולכן ה"י ס"ל דמותר לקפח את הרועה אבל רבי יוסי ס"ל כר"מ דאף הגזל עומד בפני פ"נ דאסור להציל עצמו בממון חבריו ולכן אמר לו קפחת את הרועה ונקרא זה קפוח וגזילה דאסור ה"י לך לעשות כן ולכן כשאחזו גם לר' יוסי בולמוס והביאו לו בני העיר מעצמם אמר ר' יהודה אם אני קפחתי את הרועה גם אתה קפחת את בני העיר כלומר כמו שאצלך לא ה"י קפוח שמרצונם נתנו כן גם אצלי לא יקרא קפוח אף שכפיתי אותו שמן הדין ה"י מותר לי לעשות כן

דו"ל הגמרא (שם) רבי

יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא אחזי בולמוס לר' יהודה קפחתי לרועה אכלי לריפתא א"ל רבי יוסי קפחת את הרועה כי מטו למתא אחזי בולמוס לר' יוסי אהדרוהו בלגי וצעוי א"ל ר' יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה עכ"ל וק' מה תרעומת ה"י לר' יוסי על ר' יהודה שאמר לו קפחת את הרועה הרי במה שאחזו בולמוס אונס ה"י ובמה שקפח לרועה מצד קעביד להציל

[הרב יעקב עטלינגר, שו"ת בנין ציון, סימן קסט]